VIKIPEEDIA

Volofi keel

See artikkel vajab toimetamist.
Palun aita artiklit toimetada (https://et.wikipedia.org/w/index.php?title=Volofi_keel&action=edit). (Kuidas ja millal see märkus eemaldada?)

Volofi keel on Atlandi keelkonda kuuluv keel,[1] volofide emakeel, mida kõneletakse Senegali jõe lääne- ja keskosa vasakkaldast Roheneemeni,[1] samuti Prantsusmaal, Gambias, Guinea-Bissaus, Malis ja Mauritaanias.

Volofi keele kõnelejaid on Senegalis 3 930 000 (2006), kokku on kõnelejaid 3 976 500.[1]

Sisukord

Arvsõnad

Põhiarvsõnad[2]

1 benna
2 ñaar
3 ñetta
4 ñenent
5 juróom
6 juróom benn
7 juróom ñaar
8 juróom ñetta
9 juróom ñenentt
0 fukka

Häälikud

Volofi keeles on 15 täishäälikut, neist 8 lühikest ja 7 pikka häälikut ning 24 kaashäälikut. Sõnade rõhk asub esimesel silbil.

Grammatika

Sugu ei eristata. Nimisõnale järgneb järelliiteid.[3]

- *Feeburama*. Ma ei ole haige.
- *Feebaruloo*. Sa ei ole haige.
- *Feebarul*. Ta ei ole haige.
- *Feebarunu*. Me ei ole haiged.
- *Feebaruleen*. Te ei ole haiged.
- *Feebaruñu*. Nad ei ole haiged.[4]

Nimisõnad

Nimisõnade liigid[3]

Nimisõna	Määrav artikkel	Tõlge	Klassi nimi	Ainsus või mitmus
yàmbaa	j-i	marihuaana	‘ji-class’	Ainsus
nit	k-i	inimene	‘ki-class’	ainsus
xaj	b-i	koer	‘bi-class’	ainsus
mbagg	m-i	õlg	‘mi-class’	ainsus
weñ	w-i	metall	‘wi-class’	ainsus
suuf	s-i	põrand	‘si-class’	ainsus
ndap	l-i	pott	‘li-class’	ainsus
góór	g-i	mees	‘gi-class’	ainsus
xaj	y-i	koerad	‘yi-class’	mitmus
góór	ñ-i	mehed	‘ñi-class’	mitmus

Relatiivlaused

On olemas kolme peamist liiki relatiivlauseid:

u-relatiivlause
a. (u/a-b) tééré b-u Abdu jënd-óón
‘raamat, mille Abdu ostis’

i-relatiivlause
b. tééré b-i Abdu jënd-óón (b-i)
‘raamat siin, mille Abdu ostis’

a-relatiivlause
c. tééré b-a Abdu jënd-óón (b-a)
‘raamat seal, mille Abdu ostis’

Keelenäide

Deg nga Angale? – Kas sa räägid inglise keelt?[5]

Kiri

Kasutatakse peamiselt ladina kirja, aga ka araabia kirja maghribi ja *naskh*'i kirjaviisi.

Arvsõnade süsteem

Numbrid[6][4]

Nt 16:	fukk ak juróom benn (10 & 6 = 10 & 5 &1) (Kümneid peab korrutama)
nt 40:	ñeent fukk (4 & 10 = neli korda kümme)
nt 32:	ñett fukk ak ñaar (3 & 10 & 2 ehk siis 3 x 10 + 2)
nt 25:	ñaar fukk ak juróóm
nt 25 meest:	ñaar fukk i góór ak juróóm
nt 100 last:	tééméér i xale
nt 125 last:	tééméér i xale ak ñaar fukk ak juróóm

Viited

1. Wolof (http://www.ethnologue.com/language/wol). *Ethnologue*.
2. Numbers in Niger-Congo Languages (http://www.zompist.com/niger.htm)
3. Wolof Quantifiers (http://www.people.ku.edu/~torrence/TTZ%20wolof%20quantifiers.pdf)
4. Pronouns (http://www.wolofi.com/article-29869219.html). Le Petit Wolof.
5. Some Essential Wolof Phrases (http://jangawolof.wordpress.com/2007/12/30/some-essential-wolof-phrases/)
6. Wolof (http://www.languagesgulper.com/eng/Wolof.html). The Language Gulper.